ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Тисленко В. І., здобувач вищої освіти
Valeriatislenkostark@gmail.com
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Stanisław Dobrowolski, student,
172708@stud.prz.edu.pl
Rzeszów University of Technology
Науковий керівник: Бочарова Н. А., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В сучасних умовах господарювання для постійного підвищення рівня своєї конкурентоспроможності підприємство повинно оновлювати асортимент, підвищувати якість своєї продукції та послуг, впроваджувати нововведення тощо. Дієвим інструментом таких економічних перетворень є інвестиційна діяльність підприємства. В роботах як вітчизняних, так й закордонних вчених, присвячених дослідженню інвестиційної діяльності на сьогодні немає єдності думок щодо розуміння сутності поняття «інвестиційна діяльність».

Інвестиційна діяльність розглядається, як правило, в широкому та вузькому сенсі. В широкому сенсі інвестиційна діяльність – це діяльність щодо вкладення коштів в об’єкти інвестування задля отримання прибутку. В вузькому сенсі інвестиційна діяльність – процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення.

Реалізація інвестицій можлива у багатьох напрямках. За умов обмеженості ресурсів важливо визначити в який напрямок розвитку підприємства доцільно інвестувати, передбачити результат інвестиційної діяльності та його вплив на показники розвитку підприємства [1, 2]. Інвестиційна діяльність підприємства ефективна, коли результати реалізації інвестиційних проєктів перевищують інвестиційні витрати за певний період часу.

При ухваленні рішення про доцільність реалізації проєкту обов’язковим етапом є розрахунок основних показників розвитку підприємства до та після реалізації проєкту. При розгляді декількох проєктів необхідно розрахувати показники після передбачуваної реалізації кожного проєкту, а потім за допомогою отриманих значень і порівняльних коефіцієнтів з’ясувати доцільність впровадження того чи іншого інвестиційного проєкту.

Отже, показники розвитку підприємства безпосередньо пов'язані із критеріями ефективності інвестицій. Основний вплив на зміну показників підприємства справляє напрямок інвестиційної діяльності, що визначається тим чи іншим видом ефективності.

Дослідження теоретичних аспектів оцінювання ефективності інвестицій дозволило виявити, що основними видами ефективності інвестицій є комерційна, соціальна, екологічна тощо [1, 2].

Для досягнення комерційної ефективності можуть бути реалізовані інвестиційні проєкти, спрямовані на поліпшення якості продукції та послуг, нарощування обсягів виробництва, зниження собівартості продукції, освоювання нових ринків.

При поліпшенні якості продукції та послуг будуть використовуватися більш якісні матеріали, що призведе до збільшення їхньої собівартості, а також, як наслідок, до зростання ціни та доходів від реалізації. Чистий прибуток може залишитися без змін, але може й зрости, якщо купівельний попит на поліпшену продукцію чи послугу стане вище.

При розширенні обсягу виробництва собівартість продукції та послуг повинна зменшитися за рахунок ефекту масштабу. Від рішення підприємства про зміну або збереження ціни залежить зміна обсягу доходів і чистого прибутку. Продуктивність праці зросте, оскільки відбудеться збільшення обсягів виробництва, а збільшення середньооблікової чисельності працівників не є обов'язковою умовою.

Нарощування обсягів виробництва досягається вдосконаленням наявних основних засобів, насамперед, їх активної частини, або закупівлею нових, більш продуктивних, створенням додаткових робочих місць. Рентабельність продукції та послуг зміниться, оскільки собівартість знизиться, а прибуток збільшиться.

Зниження собівартості продукції та послуг відбувається за рахунок перегляду їх складових, застосовуваних матеріалів, автоматизації виробництва, збільшення обсягів виробництва. Так само в залежності від рішення підприємства про рівень ціни, відбудеться зміна чистого прибутку та доходів від реалізації у бік збільшення, або зменшення. Матеріаловіддача повинна зрости, за інших рівних умов, оскільки матеріальні витрати будуть зменшені. Напрямок зміни рентабельності буде залежати від зміни прибутку від реалізації продукції та послуг.

Освоєння нових видів діяльності передбачає, в першу чергу, аналіз ринку для виявлення потреби споживачів в новому товарі, визначення

передбачуваного сегмента ринку. Виробництво нового товару на ринку тісно пов'язано з ризиком неефективності інвестицій, а виробництво наявного на ринку, але нового для підприємства товару, має меншу ступінь ризику. Обсяг виробництва буде варіюватися в залежності від споживчого попиту. Звідси випливає зміна доходів від реалізації, собівартості, чистого прибутку і рентабельності. Вихід на нові ринки збуту допоможе підприємству зайняти більшу частку і посилити свою конкурентоспроможність.

Соціальна ефективність досягається шляхом створення нових робочих місць, поліпшення умов праці, підвищення заробітної плати працівників. При створенні нових робочих місць збільшиться собівартість продукції, оскільки стаття калькуляції «заробітна плата» буде збільшена. Так само підвищиться продуктивність праці, за рахунок чого можна збільшити обсяг виробництва, якщо це має сенс. Як наслідок, відбудеться зміна чистого прибутку і виручки від реалізації продукції, а також зміни рентабельності.

Поліпшення умов праці вплине на зниження плинності кадрів підприємства, поліпшення якості продукції та послуг, підвищить продуктивність праці. При цьому, незважаючи на те, за рахунок чого будуть поліпшуватися умови праці, будуть змінюватися і амортизаційні відрахування. З'являться більш високі вимоги до рівня освіти працівників, знизиться плинність кадрів. Разом з тим, підвищаться відрахування в державні фонди з фонду заробітної плати, збільшиться сума сплати податків.

Для підприємств в сучасних умов важливо досягти екологічної ефективності при реалізації інвестиційних проєктів. Прикладами напрямків інвестиційних проєктів є зниження шкідливих викидів в навколишнє середовище, зниження використання природних ресурсів, використання сучасного, більш щадного для атмосфери, обладнання, рухомого складу тощо.

Зниження шкідливих викидів дозволить скоротити витрати на виплату штрафів за шкідливі викиди, що допоможе знизити собівартість продукції і вплине на розмір чистого прибутку і рентабельності продукції. За допомогою використання сучасного екологічного обладнання збільшиться не тільки фондовіддача основних засобів, а й амортизаційні відрахування.

Слід враховувати можливі обмеження реалізації інвестиційного проєкту незалежно від його напряму. Такими обмеженнями можуть бути показники ефективності інвестицій і їх доцільність, ємність ринку

і конкуренція на ньому, фінансові можливості інвесторів, вплив банків (при необхідності отримання кредиту), законодавчі обмеження та вимоги тощо.

На нашу думку, оцінювання ефективності інвестицій повинно здійснюватися на підставі зв'язку між цілями розвитку підприємства та інвестиціями, що спрямовуються на їх досягнення. Такий підхід включає декілька етапів.

1. Аналіз показників діяльності підприємства у динаміці. В якості основних показників доцільно обирати показники ефективності використання ресурсів, узагальнюючі показники ефективності діяльності, фінансової стійкості тощо.

2. Розрахунок комплексного показника розвитку підприємства в динаміці. Результатом цього етапу є розробка рекомендацій, спрямованих на розвиток підприємства.

3. Визначення мети розвитку підприємства із встановленням індикатора розвитку, при покращенні якого мета буде досягнута, та встановленням його цільового значення.

4. Аналіз індикатора розвитку та його складових. На даному етапі розкриваються можливості покращення цільового індикатора розвитку в цілому без інвестицій. Якщо така можливість існує, то робиться висновок про відсутність необхідності розробки інвестиційного проєкту. В іншому випадку робиться висновок про необхідність інвестиційного проєкту, спрямованого на досягнення мети.

5. Прогноз показників, що змінюються в результаті реалізації інвестиційного проєкту та розрахунок комплексного показника розвитку підприємства, оцінювання його динаміки. Позитивна динаміка означає розвиток підприємства, негативна – недоцільність реалізації інвестиційного проєкту.

Запропоновані етапи оцінювання ефективності інвестицій дозволяють приймати обґрунтовані рішення про доцільність інвестицій із врахуванням цілей розвитку підприємства.

Література.

1. Бурлака Н. І. Розвиток інвестиційної діяльності підприємств в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 8. С. 37–44.

2. Суханова А. В. Інвестиційна діяльність підприємств в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 750–754.